

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK PRESUDE

OOO MEMO PROTIV RUSIJE PRESUDA VIJEĆA OD 15. OŽUJKA 2022. ZAHTJEVI BR. 2840/10

*Tužba za klevetu koju je podnijelo tijelo izvršne vlasti protiv online medija
nije bila u skladu s legitimnim ciljem zaštite ugleda drugih*

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva je online medij koji se bavi političkom situacijom i stanjem ljudskih prava na jugu Rusije. Uprava regije Volgograd (dalje: Uprava) tužila je podnositelja zahtjeva za klevetu nakon što je podnositelj objavio intervju u kojem je navedeno da je Uprava vršila pritisak i lobirala da jedna tvornica autobusa pobijedi na natječaju za kupnju autobusa koji je raspisao grad Volgograd. Kako ta tvornica nije pobijedila na spomenutom natječaju, obustavljena je dodjela subvencija iz regionalnog proračuna Gradu Volgogradu, što je, prema navodima iz intervjeta, bio čin osvete za izgubljeni natječaj. Uprava je osporila te izjave kao lažne, prigovarajući da su ukaljale njezin “poslovni ugled”. Podnositelj zahtjeva je tvrdio da su navedene izjave bile vrijednosni sudovi osobe koja je dala intervju, utemeljene na njezinom mišljenju, a ne izjave o činjenicama. Tvrđio je da su se izjave bavile pitanjem složenih odnosa između regionalnih i lokalnih vlasti što je bilo područje od javnog interesa. Podnositelj je ustrajao na tome da izjave nisu bile uvredljive, da nisu predstavljale neopravdani napad na bilo kojeg određenog dužnosnika Uprave te da nisu prekoračile granice prihvatljive kritike. Tvrđio je da je Uprava, kao tijelo izvršne vlasti, trebala pokazati veći stupanj tolerancije prema toj kritici nego što je to slučaj s privatnim osobama. Okružni sud je presudio u korist Uprave, a podnositelju zahtjeva je naloženo da na svojoj web stranici objavi ispravak objavljenih informacija i izreku sudske presude. Podnositelj se protiv te presude bezuspješno žalio.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 10. Konvencije, podnositelji zahtjeva je prigovorio da je povrijeđeno njegovo pravo na slobodu izražavanja.

OCJENA ESLJP-a

ESLJP je utvrdio da je presuda za klevetu predstavljala miješanje u podnositeljevo pravo na slobodu izražavanja. To miješanje je bilo **u skladu sa zakonom** budući da je ruskim Građanskim zakonikom bilo predviđeno pravo pokretanja parničnog postupka za klevetu radi zaštite časti, dostojanstva i poslovnog ugleda.

Preostalo je ocijeniti **je li miješanje bilo u skladu s legitimnim ciljem**. U tom smislu, tužena država je tvrdila da je miješanje slijedilo legitiman cilj predviđen stavkom 2. Članka 10., i to zaštitu ugleda i prava drugih, dok je podnositelj zahtjeva tvrdio da Uprava, kao tijelo izvršne vlasti, ne može imati „poslovni ugled“.

U svojoj sudskoj praksi, ESLJP je isticao da je pravo na zaštitu ugleda zaštićeno člankom 8. Konvencije kao dio prava na poštovanje privatnog života. Opseg odredbe "zaštita ugleda drugih" iz stavka 2. članka 10. nije ograničen samo na fizičke osobe, već uključuje i pravne osobe ([OOO Regnum protiv Rusije](#), st. 66.). Naime, ESLJP je utvrdio da je zaštita komercijalnog uspjeha i održivosti tvrtki, za dobrobit dioničara i zaposlenika, ali i za šire gospodarsko dobro, legitiman interes pravnih osoba ([Steel i Morris protiv Ujedinjene Kraljevine](#), st. 94.). To tumačenje nije primjenjivo na tijelo koje ima izvršne ovlasti i koje kao takvo nije uključeno u izravne gospodarske aktivnosti.

Međutim, ESLJP je u određenim situacijama javnim tijelima s izvršnim ovlastima koje traže pravnu zaštitu svog ugleda, priznao postojanje tog legitimnog interesa. U predmetu [Lombardo i drugi protiv Malte](#) ESLJP je napomenuo da se zabrana kritiziranja radnji ili propusta izabranog tijela samo u iznimnim okolnostima može opravdati pozivanjem na "zaštitu prava ili ugleda drugih". ESLJP je u tom predmetu smatrao da se taj cilj može smatrati legitimnim u kontekstu postupaka za klevetu koje je pokrenulo lokalno vijeće grada s manje od 12.000 stanovnika.

Nadalje, u predmetu [Romanenko i drugi protiv Rusije](#) ESLJP je također prihvatio postojanje legitimnog cilja „zaštite ugleda i prava drugih“ (st. 39. presude) u vezi s parničnim postupkom zbog klevete koji je pokrenuo odjel za upravljanje sudovima konstitutivnog entiteta Ruske Federacije. ESLJP je istaknuo da sudbena vlast nije jedina koja može računati na zaštitu svog ugleda pozivajući se na legitiman cilj naveden u članku 10. stavku 2. Konvencije ([Frisk i Jensen protiv Danske](#), st. 47.).

¹ Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

Tijela izvršne vlasti s državnim ovlastima bitno se razlikuju od pravnih osoba, uključujući javna poduzeća ili poduzeća u državnom vlasništvu, koja se bave konkurenčkim aktivnostima na tržištu. Naime, potonja se oslanjaju na svoj dobar ugled kako bi privukla kupce s ciljem ostvarivanja profita, dok tijela izvršne vlasti služe javnosti i financiraju ih porezni obveznici. U presudi [*Steel i Morris protiv Ujedinjene Kraljevine*](#) ESLJP je u stavku 40. istaknuo da lokalne vlasti, korporacije u vlasništvu države i političke stranke, zbog interesa javnosti da demokratski izabrano tijelo bude otvoreno za nesputanu javnu kritiku, ne mogu tužiti za klevetu. Zaštita tijela izvršne vlasti od medijske kritike na način da se štiti njihov „poslovni ugled“ može ozbiljno ugroziti slobodu medija i imati odvraćajući učinak na medije u obavljanju njihove zadaće informiranja i javnog nadzora ([*Dyuldin i Kislov protiv Rusije*](#), st. 43.).

Iz navedene prakse ESLJP-a proizlazi da se **u pravilu ne može smatrati da parnični postupci zbog klevete koje u svoje ime pokreće pravna osoba koja obnaša javnu vlast, slijede legitiman cilj „zaštite ugleda drugih“ predviđen stavkom 2. članka 10. Konvencije.** To ne znači da pojedini članovi javnog tijela ne mogu pokrenuti postupak za klevetu u svoje osobno ime. Oni to mogu učiniti ako ih je lako identificirati zbog ograničenog broja članova tijela kojem pripadaju² i prirode optužbi koje su iznesene protiv njih (*Lombardo i drugi protiv Malte*, st. 54.).

Primjenjujući navedena načela na ovaj predmet, ESLJP je zaključio da je tužitelj u domaćem postupku za klevetu bilo najviše tijelo izvršne vlasti regije Volgograd za koje se teško moglo reći da ima interes zaštiti svoj „poslovni ugled“. Naime, kao što je već spomenuto, legitiman interes pravnih osoba je zaštitići svoj „komercijalni uspjeh i održivost, za dobrobit dioničara i zaposlenika, ali i za šire gospodarsko dobro“, što se ne može primijeniti na tužitelja u ovom predmetu. Niti se može reći da se njegovi članovi mogu lako identificirati s obzirom na veličinu tog tijela koje predstavlja regiju s više od dva i pol milijuna stanovnika. Osim toga, tužbu za klevetu i nisu podnijeli pojedini članovi Uprave, već sama Uprava.

Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da parnični postupak zbog klevete koji je pokrenula Uprava protiv podnositelja zahtjeva nije bio u skladu s legitimnim ciljem, stoga je došlo do povrede članka 10. Konvencije.

Budući da podnositelj zahtjeva nije podnio zahtjev za dodjeljivanje pravedne naknade, ESLJP nije podnositelju zahtjeva dosudio tu naknadu.

² U predmetu [*Thoma protiv Luxembourga*](#), ESLJP je utvrdio da su, s obzirom na veličinu zemlje i ograničeni broj dužnosnika Komisije za vodoprivredu i šumarstvo u Luksemburgu, slušatelji lako mogli identificirati osobe koje su kritizirane u radijskoj emisiji, iako one nisu bile poimence spomenute.